

Barnabókur Í BARNAØLDINI OG AFTANÁ

TURIÐ SIGURÐARDÓTTIR HEVUR UNDIRVÍST Í, GRANSKAÐ, SKRIVAÐ GREINAR OG UMMÆLI UM BARNABÓKMENTIR. FYRSTA DAGIN KEMUR ÚT BÓK, SUM LÝSIR UMHVARVIÐ AV FØROYSKUM BARNABÓKMENTUM Í RÚMLIGA 100 ÁR OG GREINIR EITT ÚRVAL AV FØROYSKUM MYNDABÓKUM, BARNASKALDSØGUM, -SØGUM OG -SANGUM

Turið Sigurðardóttir

Føroyskar barnabókmentir tóku seg upp, tá ið meginparturin av føroyingum búði á bygð, og barnasøgur og barnasangir vóru um børn á bygð. Staðseting og evnisval broyttist lítið, hóast bygðarlívið broyttist og lívið hjá flestum fekk býardám. Úrslitið var, at søgurnar gjørdust meir og meir afturlítandi.

Vend kom í 1970-árunum: Nú kundu søgur henda í Havn, og gentur kundu vera høvuðspersónar. Hildið varð fast við veruleikakenda frásøgn, men nútíðin var sloppin innum og varð viðgjørd kritiskt.

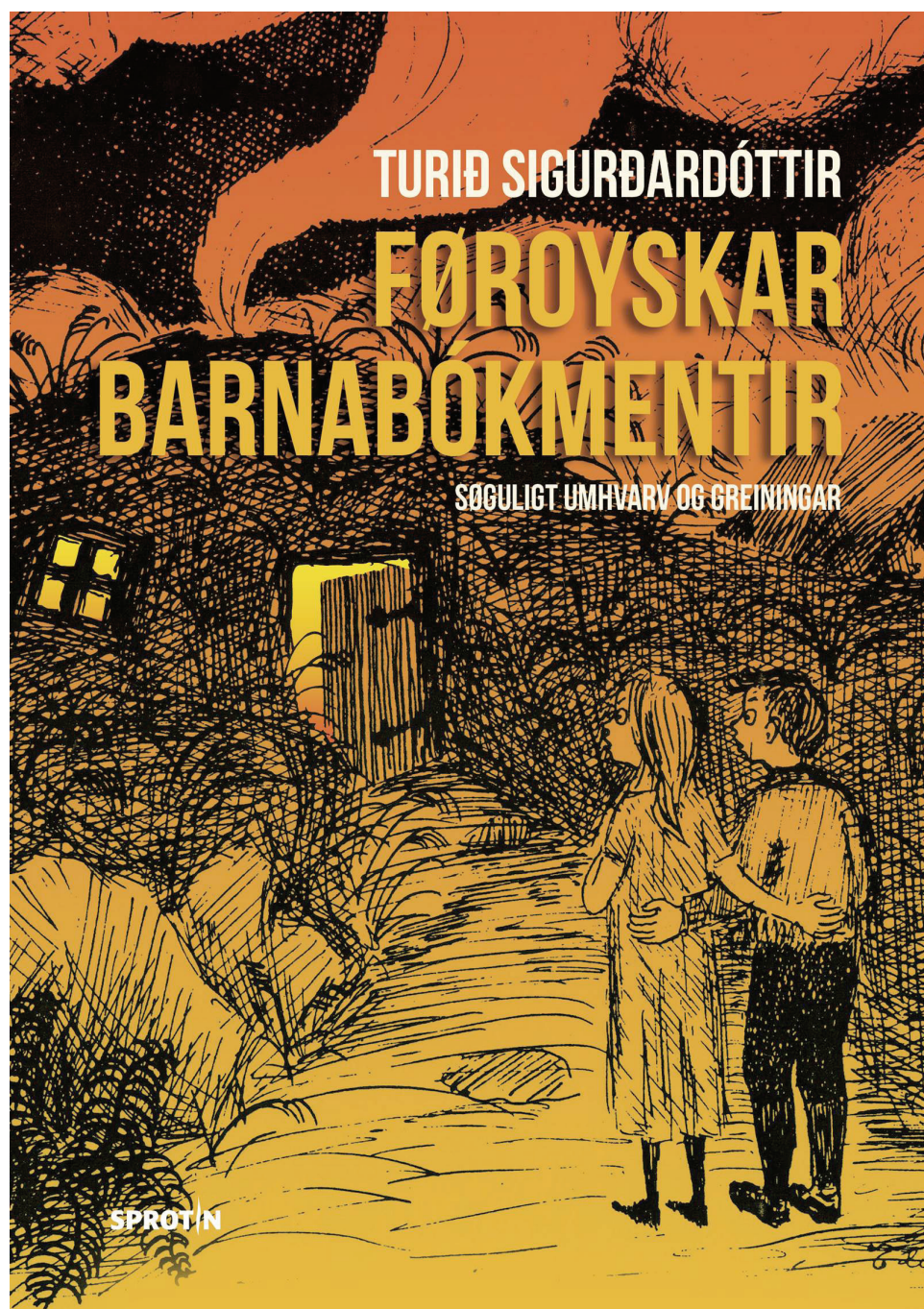
Realistiska frásøgnin misti sessin sum høvuðsrák í 1990-árunum, tá ið furðusøgur ella fantastiskar søgur kyknaðu upp í føroyskum ungdóms- og barnabókmentum undir ávirkan frá altjóða rákinum.

Ongar bókur eru bara. Serstøðan hjá barnabókmentum er, at tann ætlaði móttakarin, er ómyndingur, óroyndur og annað við 'ó-' afturímóti sendaranum, tí vaksna. Hetta hevur í seinastuni verið partur av støðinum undir viðfevndum kjaki og gransking, sum hevur víðkað sjónarringin viðvíkjandi barnabókmentum.

Brot úr Føroyskum barnabókmentum í 100 ár:

Stór børn og tannáringar: Kular røtur

Ein megintáttur í føroyskum barnabókmentum er sangir og yrkingar, og Kular røtur er ein av teimum fáu bókunum, sum eisini hevur yrkingar fyri stór børn. Edward Fuglø tulkar tekstirnar



Permumynd á tí nýggju bókini. Hon er tikin úr fyrstu føroysku myndabókini, Í skýmingini, sum Elinborg Lutzen teknaði og Sofía Petersen savnaði, 1948

í ekspressivum og litføgrum myndum.

Steintór Rasmussen, f. 1960, eigur sína egnu rødd millum tey, ið yrkja á bundnum máli fyri børn. Meðan ymsir aðrir yrkjarar, sum yrkja til aðrar aldursbólkar enn vaksni, venda sær til málbólkar smábørn og børn, eru málbólkar Steintórs stór børn og tannáringar. Fráfaringarstöði hansara er mentanin hjá hesum bólkunum. Hann yrkir út frá áhugamálum og málburði í barna- og ungdómsmentanini.

Steintór íbirti tónleikabólkin Kular røtur, sum hevur útgivið fleiri barnaføgur. Tekstirnar hevur Steintór yrkt ella umyrkt, og nógvar teirra hevur hann gjørt lag til.

Bókin Kular røtur kom út í 2005 við 29 yrkingum av flogunum.

Beinanvegin heitið visir til barna- og ungdómsmentanina. Lýsingarorðið 'kul' ella 'kular' er komið av tí enska 'cool'. Tað er tikið inn í føroyskt, hevur fingið føroyska stavseting og bending, sbr. „kular røtur“. Hóast orðið er ikki komið í orðabókina ella viðurkendar orðalistar enn, so er tó eitt nýggjari dømi um, at tað livir í barnabókmentunum, nevniliga bókarheitið Pól, hin kuli giraffurin, 2007, eftir Bárð Oskarsson. „Cool“ merkir svalligur, í fluttari merking at hava tamarhald á støðuni. Sum slang merkir tað at vera modernaður, flottur og annað jalgit. Heitið í heild minnir leysliga um „gularøtur“, men seinni parturin, „røtur“ rúmar eisini øðrum tilsipingum. Á føroyskum kann ein „rót“ merkja eitt óføra raskt fólk, og samansetingarnar arbeiðsrót, fiskirót hava ta merkingina. Men danska merkingin, 'rót' = bartrog ella